

Izhaja trikrat na teden, in sicer v torek, četrtek in soboto ob 4. uri popoldne ter stane po pošti prejemanja ali v Gorici na dom pošiljana:

vse leto . . . 15 K

3/4 . . . 10 „

1/2 . . . 5 „

Za Nemčijo K 10.00. — Za Ameriko in inozemstvo K 20. — Posamične številke stanejo 10 vin. „SOČA“ ima naslednje izredne priloge: Ob novem letu „Katičpot po Goriskem in Gradiščanskem“ in dvakrat v letu „Vozni red železnic, parnikov in poštinih zvez“. Na naročila brez doposlano naročnine se ne oziramo.

SOČA

»Vse za narod, svobodo in napredek!« Dr. K. Lavrič.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

— Telefon št. 88. —

»Gor. Tiskarna« A. Gabršček (odgov. J. Fabčič) tiska in zal.

Kraški vodovod.

Tehnično poročilo

inž. V. Hráskega.

(Konec.)

Kraška tla ne sestojajo povsodi iz premočljivega trias- in krednega apna, marveč se nahajajo v njih tudi nepremočljive, vodo držeče terciarne plasti, ki so posebno pripravne za naprave dolinskih rezervirjev. Take eocenske plasti (Bovec) so na primer v vznožju krednega masiva Nanoškega pogorja in na istih se dvigajo kvišku močni studenci Strane-Sušet-St. Vid-Vipava-Hubelj itd. Analogne razmere so tudi na celi Pivki. Eocenska tvorba obsega dolino Nanošca, dolino Močilnik in se razteza skoro čez celo pogorje Brda. Niti ni treba vzeti v roke geološkega zemljevida v informacijo o situativnem razširjenju eocenske tvorbe, ker jo je spoznati naravnost iz zemljevidov generalnega štaba, tam ni pogrezovanja terena (doln, ponorjev itd.).

Na južnem obronku gorovja Brda, komaj pol kilometra od periferije eocenske tvorbe nasproti premočljivemu krednemu apnu, sta projektirani Bazoviška in Vozarska zaprtina z zaježeno kotlino, ki sega v eocensko tvorbo.

Koristnejše dispozicije v tem slučaju ni bilo mogoče narediti — nepremočljivi, za nabiranje vode sposobni tereni so bili na ta način izkoriščeni do slednje meje.

V omenjeni ministrskem izveščju se projektantom spošita, da o odtočnih koeficientih, o p. možnosti in dosilni zmožnosti spodnjih tal niso podali natančnih podatkov na podlagi podrobnih krajevnih poizvedeb.

Priznavam rad, da so vse take natančne poizvedbe za gradbene načrte in gradbeno vodstvo potrebne, ker so sploh velikega pomena, da bi se pa morale sestaviti natančne poizvedbe že za generalne načrte, še pred informativnim uradnim postopanjem, — katero je za tako

dalekosežna podjetja na vsak način potrebno — to se je zgodilo doslej le redkokrat.

Gledé na nosilno zmožnost spodnjih tal za projektirani zaprtini, si dovoljujem omeniti, da gre za iste eocenske peščence in skrilavce, ki so po južni železnici št. Peter-Reka prerežani tako na dolgo.

Določba potrebe vode naj se izvrši na vsak način z upoštevanjem prihodnjih razmer. Napovedi pa diferirajo posebno v onih krajih, kjer se ima dati s preskrbo vode težko pogrešan predpogoj za gospodarsko dviganje zemlje — kakor je to slučaj na Sežansko-Komenskem Krasu — od onih krajev, kjer imajo sistematične preskrbe vode služiti pred vsem le višanju salubritete in higijene, ker se tam nahajajo drugi predpogoji za nadaljni gospodarski razvitek.

Na podlagi teh načrtov se je tudi v tem pogledu oziralo na kolikor mogoče gospodarsko dviganje ozemlja, ki se ima preskrbeti z vodo.

Ne samo lokalni interesi prebivalcev v tem ozemlju velevajo najhitrejši pospeševanju nameravanega podjetja, marveč tudi splošni prometni interesi, radi nemotene preskrbe vode za južno in državno železnico in v najbolj prvi vrsti vojaški interes v času miru in vojne.

Komensko-Sežanska planota, 40 km dolga, 10—15 km široka, je edini sestavni teren za veliko nabiranje čet in brez razpredeljene, jako izdatne preskrbe vode izgubi popolnoma svoje strateško vrednost; nasproti temu je po predležem projektu omogočeno preskrbeti močno vojsko 200—300.000 kombatanov skozi meseca in meseca z zadostno množino higienično neoporečne vode; na dan bi bilo na razpolago 65000 hl vode, ako se vzame za potrebo prebivalstva 130000 na mesto 100 l in 50 l. Iz vodovoda Brojnice izhajajoča preskrba vode za južno in državno železnico je v slučaju vojne iluzorična, ker se nahajajo zajemne naprave na obali, na periferiji operacijskega ozemlja ter jih sovražnik lahko uniči — tako rekoč s prvimi strelom.

Kako neodvisna bi bila nasproti preskrbi vode za železnice in čete na podlagi tega projekta, tudi ako bi nastale na obali najneugodnejše razmere!

Prehajaje na konstruktivne dispozicije soglašam popolnoma s projektom, da predlaga dovodnike brez nadpritiska, marveč izdelane padovito in iz železnega betona. Niveau dopušča tako odredbo. Naprava železnih betonskih cevi je pod daniimi terenskimi prilikami najugodnejša in najcenejša, kar si je le mogoče misliti, vzdrževanje bi bilo preprosto, ker je motenje obrata vsled zlomljenja cevi itd. izključeno. Segrevanje vode se mora ravno v betonskih ceveh reducirati na najmanjši minimum.

S položitvijo poveznice cevij bi dobili kraji hkratu nove vozne ceste, ki bi moge v rahli položnosti za gospodarstvo še neodkrita zemljišča zvezati z naselbinami in železnicami. Predlagane nove ceste bi imele še to važno lastnost, da bi bile brez burje, torej zavarovane proti viharjem in sneženim zametom, kar bi bilo ne samo za promet na sploh, marveč in posebno za gibanje čet velike koristi.

Debro premišljeno je projektirano travertiranje najglobljeja sedla med Močilnikom in Rašo na koto 510; radi krašanja trase nasvetujem v globeli Brd (ob potoku Raša) tuneliranje najostrejših zavinkov — dalje predlagam gledé na okoliščine, da so spodnja tla v profilih zaprtin skalnata, da se zgradijo zaprtine ne kot rasipi marveč kot zidovje; povsem splošen material se nahaja v bližnji okolici.

V posamezne tehnične detajle zaprtin in dovodnikov, delitev cone kalibriranja cevi, odredbe cevnega omrežja itd. se nočem sploh spuščati, ker ti naj se rešijo končnojavno šele v detailnem projektu in razsojlo naj o njih oblastveni izvedenci.

Ako pa predložene načrte upoštevam v njihovi celoti, vidim, da so ne le temeljno dobro premišljeni in sposobni za racionalno izvedbo, MARVEČ DAJEM PREDNOST TEMU PODJETJU PRED VSEMI DRUGIMI ALTERNATIVAMI ZA

PRESKRBO VODE, ki bi se mogle tu upoštevati. To so zlasti vodovod iz Reke iz Ilirske Bistrice, vodovod iz Vipave in iz Hublja.

O vodovodu iz Reke nočem niti nadalje govoriti ter pokazujem le na težkoče, ki so stopile na dan ob času razprav o preskrbi vode za mesto Trst, ki so trajale desetletja.

Pri vseh treh imenovanih alternativah se vsiljuje en in isti gospodarski pomankljivost, da potom nameravanega novega podjetja se uničijo vse gospodarske vrednosti z odtegnitvijo vode.

Z vodovodom iz Reke bi se prizadjal vsled odtegnitve vode in vodne moči ne le trgu Ilirska Bistrica, marveč celi Reški dolini gospodarski pogin. Zajemek vode v velikem stilu bi naletel tako pri Hublju kakor v Vipavi na velike razlastitvene težave, v zadnjem slučaju mogoče še večje, ker tu gre za zajemek vode iz sosedne dežele.

Kake prednosti dajejo v tem oziru temeljni predlogi predmetne projektirane preskrbe vode! Z nabiranjem deževine se ne ustvarijo le neposredno nove gospodarske vrednosti, marveč se ublažijo tudi dosedanje gospodarske škode, nastale vsled poplavl, zasutja, zamočvirbe v sosedni deželi — ne da bi se vzročil znaten odtegljaj potrebne vode.

Da se primerjata alternativni vodovod iz Hublja in Vipave s to, bi trebalo staviti na čelo isto delovno zmožnost. Predležji projekt daje na najvišji točki ozemlja za preskrbo vode minimalni dnevni kvantum uporabe 13000 m³. Nasproti temu bi moralo veljati to, da se v Vipavi ali Hublju tak kvantum odvzeti vsaj maksimalno.

Vprašanje je, če bi bilo sploh mogoče — vendar vzemimo najugodnejši slučaj, bi se morala voda v ozemlje za preskrbo vode dvigniti umetno, pri čemer vzbuja pozornost neugodna okoliščina, da imajo najodda jenejšo in najvišjo lego največji konsumni kraji Opčine, Sežana, Bazovica, Divača.

Maksim Gorki.

FOMA GORDJEJEV.

Roman.

(Dalej.)

Vsredi tolpe je videl Foma znane mu obraze: tam hiti oče kdovekam ter z močjo suva vstran in prevrača vse, ki so mu na poti; on dela s širokimi rokami, odriva vse s prsi in se smeji gromoglasno — in izginja ter pade nekam v globino, pod noge ljudi. Tu je kum, ki se zvija, kakor slepič, skače na rame drugih, plazi skozi med nogami ljudi in dela z vsem svojim suhim, a gibčnim in žilavim telesom ... Ljubovi kriči in caplja, sledé očeta sunkoma, a s slabotnimi kretnjami; zdaj zaostaja za njim, zdaj se mu zopet približa. Z lahkim korakom in z dobrodušnim nasmehom na obrazu, umikaje se vsem in vsem prepušča pot; se ziblje počasi teta Anfisa. Njena slika se ziblje v temi pred Fomo, kakor ponizni planen voščence in v temi ugasne in izgine tudi ona. Hitro in naravnost hodi Pelageja proti daljavi ... Tu stoji Sofja Pavlovna Medinskaja z onemoglo povešenimi rokami, kakor tedaj pri njenem poslednjem sestanku v salonu ... Njene oči so velike in velik strah se bere v njih. Tudi Saša je tukaj. Ravnodušno, ne da bi se menila za sunke, gre trdnih korakov naravnost v največjo goščo življenja in poje glasno svoje pesmi, ko gleda s svojimi temnimi očmi mirno in brez strahu naprej ... Foma sliši šum, tuljenje, smeh; pi-lani krik, strastno prepiranje za korejke; petje in plač se nosi nad tem ogromnim, vrvečim kupom živih, človeških teles, stisnjenih v to luknjo; oni skačejo, padajo, lezejo,

tiščijo se, plazijo drug drugemu na rame, tipajo povsodi, kakor slepci, povsodi se zadevajo ob svoje vrstnike, bore se, padajo in izginjajo očesu. Denar šumi, kakor metopirji se nosi po zraku nad glavami ljudi in ljudje iztezajo k njemu svoje lakomne roke; zlato in srebro zvenketa, steklenice zvené, zamaški pokajo, nekdo ihti in otožen ženski glas poje:

Le živimo, živimo, dokler se da,
a potem, — če prav trava ne raste!

Ta blazna slika se je vkoreninila v Fomini glavi in vsakokrat je vznikala pred njim živejša, ogromnejša in bolj kričeča, vzbujaje v njegovih prsih nekaj kaotičkega, eno samo veliko, neopredelljivo čustvo, v katerega se je izlival, kakor potok v reko, i strah, i gorenost, i žalost, i zloba in še mnogo kaj. Vse to je vzkipevalo v prsih do burne želje, ki jih je razganjala, — do želje, katere sila ga je dušila; v oči so mu prihajale solze in hotelo se mu je kričati, zatuliti kakor zver, prestrašiti vse ljudi, ustaviti njihovo brezmiselno dirko, vlti v njihov šum in vrvež nekaj novega, povedati jim nekaj glasnih, trdnih besed, obrniti jih vse v isto smer, a ne drugega proti drugemu. Rad bi jih bil zgrabil z rokami za lase, odrival drugega od drugega, pretepel nekatere; polaskal se drugim, pokaral vse in jih razsvetlil z ognjem ...

Ničesar ni bilo v njem, — niti potrebnih besed, niti ognja; v njem je bila želja, katero je umeval, a je bila neizvršljiva ... Predstavljal si je sebe samega nad življenjem, zunaj te doline, v kateri kipi človeštvo; videl se je, statično na nogah in — nemega. Mogel bi zakričati ljudem:

»Kako živite? Ali vas ni sram?«

Mogel bi jih tudi opsovati. A če ga mu, zaslišavši njegov glas, povprašajo:

»A kako je treba živeti?«

Prav dobro je vedel, da bi se moral po takem vprašanju strmoglaviti v nižino, tja pod noge ljudi, k mliniskemu kamenu. In s smehom bi spremljali njegov pogin.

Blodil je včasih pod pritiskom te more, iz njegovih ust so se trgale besede brez smisla; čelo potil se je od težkega napora v svoj ... Včasih se mu je zdelo, da blazni od vpitja in da mu ... tega vse to strašno in mračno razgraja po glavi. S silnim naporom volje je preganjal vse te podobe in stremiljenje iz sebe, a kakor hitro je bil sam in trezen, so ga zopet napadle njegove izmišljotine in pešal je pod njihovo težo. In vse bolj je raslo v njen hrepenenje po svobodi, postajalo je krekuje in mučilo ga je s svojo močjo. A ni se mogel osvoboditi verig svojega bogastva. Majakini, ki je imel od njega pooblastilo za voštvo trgovine, je sedaj gledal, da je Foma skoro vsak dan občutil težo naloženih mu dolžnosti. Neprerokoma so prihajali k njemu s plačili, predlagali mu zveze za prevažanje tovorov in uslužbenci so se obračali k njemu pisмено ali ustmeno v male kostih, ki mu jih poprej ni bilo mar in ki so jih smeli reševati na lastno odgovornost. Iskali so ga po gostilnah in ga izpraševali, kaj da se naj zgodi in kako; odgovarjal je na vse to, včasih, ne da bi vedel, se li mora zgoditi, na ta ali oni način, opazal je prikrito zaničevanje svoje osebe in skoro vedno je videl, da se vse ne izvršuje tako, kakor je bil vedel, marveč drugače in boljše. Čutil je v tem spretno kumovo roko in umeval, da ga starec tešni, zato da bi ga vodil po svoji volji. In istočasno je opazal, da ni gospodar svoje trgovine, marveč le del njegov in še celo malovažen del.

Tehnično priprostejši in cenejši bi bil vodovod iz izvirka Vipave nego oni iz Hublja, radi česar jemljem za primer vodovod iz Vipave.

Najprvo nekaj dat o višinskih razmerah.

Izvirek Vipave na koti 101 m, morebitna depresija v pošte v zeta z okroglo 100 m.

Vsa voda za porabo bi se morala spraviti v skupne cevi s pritiskom do Štanjela, to je na distanco 14 km, odkoder bi se spravljala dalje ali v gravitacijskih napeljavah ali z zopetnim vzdigovanjem. Ako računamo zgube iz pritiska v cevi do Štanjela s $1\frac{1}{100}$, pomeni to veliko, da moramo računati manometrično višino vzdiga od 100—15 = 85.

Južnovzhodno najoddaljenejši kraj za preskrbo vode je Divača, višine nad morjem 435, nadpritisek 20 m, $2\frac{1}{100}$ zgube iz pritiska v dovodniku na 24 km dolžine 48 m, skupaj 503 m.

Skupna pospešna višina = 503 — 85 = 418 m.

Južno najoddaljenejši kraj za preskrbo vode je Opčine z višino nad morjem 316 m, ali poveznica cevij mora iti čez sedlo Vrhovlje v višini 334 m, k temu nadpritisek 2 m, $2\frac{1}{100}$ zgube v dovodniku na 12 km dolžine 24 m, skupaj 360 m.

Skupna pospešna višina 360 — 85 = 275 m.

Zapadno najoddaljenejši kraj za preskrbo vode je Kostanjevica na višini nad morjem 297 m, nadpritisek 20 m, $2\frac{1}{100}$ zgube iz pritiska na 21 km, skupaj 359 m.

Skupna pospešna višina 359 — 85 = 274 m.

Ekstremno visoko lego za vodovod bi imela Dolenjaves, 552 m nad morjem, ter bi se morala sploh izločiti iz načrta.

Kake so potem vodne množine, katere treba dvigniti, in kaka bi bila v to svrhu potrebna uporaba moči?

Če vzamemo neprestano dviganje, dobimo množino za skupno cev z

$$\frac{13.000.000}{85 \cdot 100} = 150 \text{ sekundnih litrov.}$$

Pri Štanjelu bi bil na koti 360 m prvi razdelilni rezervoar — na tako višino bi bilo treba dvigniti skupno vodno množino.

Pospešna višina = 360 — 85 = 275 m.

Pospešna moč = $125 \times \frac{150 \times 275}{75} = 671 \text{ HP.}$

Od vodne množine, dvignjene v Štanjel, bi bilo treba dvigniti velik del dalje in sicer 50 S. 1. na višino 75 m, 15 S. 1. na višino 150 m. Za to bi bilo pospešne moči $62,5 + 37,5 = 100 \text{ HP,}$ torej skupno $671 + 100 = 771 \text{ HP.}$

Torej skoro osem sto konjskih močij močni motorji bi morali delati noč in dan in druge, istotako močne garniture bi se morale nahajati v rezervi, ako bi imel dati vodovod na pritisk isto množino vode kakor projektirana gravitacijska napeljava.

Napeljava na pritisk iz izvirka Vipave do Štanjela bi morala imeti premera 500 mm; če potem bi se nahajala pod pritiskom 275 m, ako se naredijo za višje cone ščacije za prepumpanje. Montiranje take cevi s pritiskom je nenavadno težko, morebitni defekti morejo vzročiti katastrofalne posledice; neovirani obrat je odvisen od mnogih slučajnosti in bi obilo stal — kar bi vedlo prav gotovo do tega, da bi se napravil vodovod na pritisk v mnogo manjšem številu in obsegu, nego se nudi to pri projektiranem gravitacijskem vodovodu. Potem bi se obe alternativni na isti podlagi sploh ne dali primerjati.

Tudi glede kvalitete gre vodam zaradi vsled sedimentiranja (mehanično in biološko samočiščenje) odločno prednost nasproti surovi vodi Kraških rek. Jasti bi se najbrže dale opaziti pri Hublju tudi iz doline Zadlog podzemsko odpadajoče močvirne vode.

Pri projektiranih gravitacijskih vodovodih je stvarica nad mero, dala bi se pa voda še v odvečnih padcih oksidirati in bi se njena kvaliteta le še zboljšala — docim bi bilo mogoče kaj podobnega pri vodovodu na pritisk le s pomočjo posebnega

umetnega dviganja, torej zopet z novimi rezijskimi troški.

Na temelju navedenega stvarnega razmotrivanja more biti pač izven dvoma, da pripada načrtom za preskrbo vode za Primorski Komenko-Sežanski Kras, katere je postavil konsorcij, tak pomen in dalekosežnost, da naj bi bili deležni največjega pospešenja od strani c. kr. vlade ter vseh interesiranih oblasti; projekti podajajo velikopotezno rešitev v najpriprostejši obliki jednega izmed najnujnejših državnogospodarskih problemov avstrijskega Juga.

(Poročilo je bilo sestavljeno letos meseca januarja.)

DOPISI. Iz goriške okolice.

Iz Podgore. — Nekaj vrstic dopisniku »Novega Časa« št. 14 t. 1. Dopisnik tolaži svojo krščansko dušico s tem, da črni in naziva naše vrlo županstvo z »liberalno in brezversko«. In to radi vodovodnega vprašanja, ker je županstvo dovolilo nekaj prispevka v ta namen. Če je dovolilo, ono ve že, zakaj je dovolilo, in ko bode vse končano, sam dopisnik »N. Č.«, če bode pošten, prizna, da je šlo županstvo po pravi poti, in da prispevek ni bil, kakor on piše sedaj, vržen v Sočo.

To mu rečem, da naj ne kreza v javnost, ker ni nič interesiran pri tem, ker ako bi bil kaj interesiran pri tem, bi ne klebasaril po »N. Č.« takih budalosti. Njemu ni za drugega, kakor, da črni in blati naše vse časti vredno županstvo.

Nadalje očita staroveški dopisnik slabo obč. gospodarstvo, da zametavajo občinski denar; češ, da je tudi njegov, prosim dopisnika »N. Č.« naj princse račun, koliko je njegovega zneska, mu ga jaz povrnem, naj se oglasi pri uredništvu tega lista. Če bo potreba, drugičkrat povem, kakšno vzor. gospodarstvo imajo naši klerikalci posebno pa naš general in najboljši svetovalci njegovi.

Danes vam malo opišem samo veliko pobožnost dveh svetovalcev iz generalnega štaba.

Ko grem jaz v cerkev, čeravno me pitajo z »liberalcem in brezvercem«, imam v roki zmiraj vsaj molitvenik; izmed njih »kršč. generalštaba« pa so neki J. in neki P., ki stojijo v cerkvi kakor sv. Jušt na velikem oltarju, toda v roki brez mašnih bukvic ali rož. venca, ter gledajo po cerkvi, kako drugi molijo; to je velika pobožnost, kaj? Največjo pobožnost kažejo ob velikih praznikih, ko grejo na »kor« ter tam nekaj brenčijo, kakor da bi imeli glavo v kakšni orenci. Posebno veliko pobožnost izkazuje J., kateri je zmiraj prvi pri kartah »volante« in zadnji pri plesu. Kakor sem slišal je tudi general dobrega spomina, ki rad tolaži žalostne sirote in vdove. Bolnike da bi obiskoval, mi ni znano; to naj pove pa »Novi Čas«.

Iz krmanskega okraja.

Dobrovo. (Novo šolsko poslopje.) — Tukaj se je v nedeljo dne 21. t. m. slovesno blagoslovilo novo dvorazredno šolsko poslopje. Pri tej slavnosti so bili navzoči poleg obilo domačega ljudstva tudi g. okrajni glavar Schneider, g. okr. šolski nadzornik Finžgar, g. baron pl. Locatelli, g. stotnik biljanske posadke in druge ličnosti ter vse učiteljstvo. Zapadnih Brd. Vrstili so se razni nagovori, nanašajoči se na pomen in namen novega poslopja. Le g. župnik seveda je moral zavijati po svoji stari navadi. Možu kar mrgoli pred očmi »svobodomiselnec« po Brdih. Vsa slavnost se je drugače v najlepšem redu izvršila in ljudstvo je bilo videti zadovoljno, ko je slišalo in videlo, kako se skrbi za duševno hrano njih dece. Tudi mi želimo, da bi novo poslopje res služilo svojemu namenu, ter da bi trud učiteljskega osebja obrodil dober sad slovenskemu narodu ob meji v prid. Pouk se začne v novem šolskem poslopju na Dobrovem dne 1. majnika. Kot druga učna moč je provizorično imenovana gđe. uč. Hermina Vyzourek, dosedaj učiteljica v Podbeli na Tolminskem.

Gledališče.

Poslovilna predstava
danes.

»LEPA VIDA«.

Spisal Ivan Cankar.

G. Giacosa, Tristi amori.

(21. 4.)

»Zmagujoča ljubezen« bi bil tudi lahko naslovil pisatelj to svoje lepo delo, kajti:

Odvetnika Carlja žena Ema se zaljubi v Fabricija, prijatelja njegega moža. Tudi mladi grof ljubi silno, strastno mlado ženo. In ko zve njen mož vse, skleneta, da pobegne ona z njim. V hipu pa, ko misli oditi iz hiše svojega moža, vstane v njej vsa sila materinske ljubezni do male hčerkice in je tako močna, da zmaga nad ljubeznijo do ljubljene moža.

Strašen je boj, kedar se boriti ti dve za nadvadjje; ali materina ljubezen, sveto čustvo podpirano od dolžnosti je zmagujoča.

Vresničiti, obuditi v življenje vse boje in globoka čustva duše, ki jih zahteva uloga Eme v »Tristi amori«, je težka stvar; a jo je g. Giacosa rešila z lahkoto umetnice. Vse se nekako stopnjuje. I. dejanje: neizmerna udanost do ljubljene bitja — v prizoru začetkom ko se dvigne zastor. II. dejanje: ljubezen, strah pred sramoto in razkritjem (razgovor s starim grofom) in silna muka in groza koncem II. dejanja. III. dejanje: vihar notranjega boja iz zmago in neizmerno zgubo, a obenem pogled v pusto bodočnost strtega življenja in srca, le ena svetla točka: otrok. Posebno občutno je zarisana tu intam skok iz v sebe vtopljenega duševnočutnega žitja v vsakdanje, plitvo in navadno življenje.

Druga, v prvo vtopljaljoča se slika skrbnega moža, ki ob svoji poroki sestavi bilanco iz samih 000, in sedaj, ko ima kaj pokazati, mu je vničena vsa sreča. Tudi tukaj boj: jeza, ranjen ponos, prevara, obup — in srce duše joka — mož. In zopet: edina zvezda življenja je tudi očetni — otrok.

To sliko Carlja, odvetnika nam je vpodobil v vsi umetniški dovršenosti g. Nučič, posebno koncem II. dejanja, ko tudi zahteva uloge doseže vrhunec.

Fabricius, uloga z istimi zahtevami notranjih sil kakor prvi dve. Igral jo je g. Šimaček dobro, dasi na nekaterih mestih s premalim šikom. Najboljši je bil v I. dejanju.

Zelo prikupljiv je bil s svojim naravnim nastopom g. Bukšek kakor assessor Ranetti. In tudi g. Danilo — grof Hector Arcieri ni bil napačen. Lahkoživec in prav navaden slepar in ponarejalec menic je ta plemenitaš — popočna slika propalosti.

Zelo srčkana in pogumna je bila hčerka g. Pečenkota, kavarnarja, kakor Gema. Gotovo je bilo detetu zelo všeč vse, najbolj pa menda njena punčka.

Uloga služkinje Marte je bila v rokah g. ce V. Danilove.

O obisku govoriti, bi bilo ponavljati že tolikrat zapeto pesem; a včasih je lepši in zgovornejši — molk!

Sinoči je bila vpriporjena na našem odru A. Funtkova izvirna drama »Tekma«.

Vdeležba je bila dobra, dasi ne tolika kakor bi morala biti in bi bila lahko. Pokazalo pa se je, da se naše občinstvo živo zanima za gibanje na polju naše dramatičnosti.

Pri predstavi je bil navzoč tudi pisatelj Funtek sam, katerega je občinstvo živo aklamiralo.

O delu samem in o igri spregovorimo obširneje v soboto.

Domače vesti.

Slovensko gledališče v Gorici. — Drevo se vrši poslovilna, zadnja predstava ljubljanskih igralcev v tej pomladanski sezoni.

Uprizori se i. virno delo Ivana Cankarja Lepa Vida, ki je dosegla letos na ljubljanskem odru zelo lep uspeh. Cankar, ta najodličnejši slovenski pisatelj, nam podaja v tem svojem najnovejšem delu veliko pesem hrepenenja. Nastopi vse tujakšnje osebe, ki si je izbral »Lepo Vido« namenoma, da zadovolji vse, gledališče ljubeče občinstvo in da se dostojno, z izvirnim delom poslovijo.

Repertoire, ki je bil v tej kratki dobi odigran na našem odru, je bil izbran iz najbolj uspešnih del preteklih sezon. Igralci so tudi vestno in točno vršili svoje dolžnosti, tako, da zaslužijo, da bi bila vsaj danes naša gledališka dvorana napolnjena.

Zatorej opozarjamo naše občinstvo, da je samo še nočjo prilika, da pokaže, kako visoko ceni dramatsko umetnost in izvirna dela slovenskih pisateljev.

Ime Cankar nam jamči, da bo nočjo nekaj svečanostnih večer prekrasne slovenske besede.

Smrtna kosa. — Včeraj je šla v Gorici med Slovenci od ust do ust vest, da je umrla gospa Pirjevec, soproga vpok. rač. ravnatelja, da je padla, se poškodovala in po kratkem trpljenju umrla. Nekateri niso hoteli verjeti, ker so videli gospo še pred kratkim, ali pokazalo se je, da stoni vest na bridki resnici. Včeraj dopoldne ob 11. uri je izdihnila gospa Avgusta Pirjevec.

Pokojna gospa je bila po rodu iz širokognane rodbine Mozetičeve v Solkanu. Že doma v Solkanu se je vrlo zanimala za prepoved goriških Slovencev, sodelovala je ob različnih prireditvah, posebno kot igralka na odru tamošnje Citalnice. Omožena v Gorici je sodelovala povsod, kjer je mogla kaj koristiti. »Goriška Citalnica« je imela pred 25 in več leti vrlo družbico diletantov, med temi je bila tudi vrta pokojnica, ki je nastopala skoro v vsaki igri. Njena igra je bila vselej naravna, izborna. Ustvarjala je osebe, ki so živele na odru. — Pa tudi drugače je bila vselej uzorna slovenska žena in v svoji rodbini blaga in mila mati, na kateri visé z najglobljo ljubeznijo srca vseh otrok. Kdor je imel prliko opazovati ta srca, kako so bila tesno vezana drugo z drugim, more umeti nepopisno žalost, ki jih danes pretresa.

Pogreb bo jutri dopoldne ob 10. uri iz hiše žalosti ulica Petrarca št. 5. Ponesejo jo na Solkansko pokopališče.

Preostali naša sožalje!

† Dr. Nikolaj Pavlovič pl. Danilov. — V Romny, Poltavski guberniji na Ruskem, je umrl 23. t. m. v Gorici znani g. dr. Nikolaj Pavlovič Danilov. Star je bil šele 51 let, a bolehal je že 10 let, zato je bil videti starši. V Gorici se je nastanil zaradi našega milega podnebnja, ali ko je čutil, da se bliža koncu, je odpotoval v svojo domačijo, kjer je 23. t. m. tudi umrl. Pokopnik je bil po študijah doktor zdravilstva, ali posvetil se je državni službi in bil konzul v raznih državah. Več časa je bil na Češlonu, na Francoskem, na Dunaju in končno generalni konzul v Lvovu, kjer je šel kot državni svetnik v pokoj. — Bil je tudi pisatelj. Izdal je več

V nobeni škodelici

naj ne manjka

Franckovega kavinega pridatka;

on daje kavi slast, moč in lepo barvo.

Njega kakovo-t vsehuje: izdatnost, slastnost in nizko ceno.

Tovarna v Zagrebu.

Dober tek!

Zdrav želodec imamo in nimamo več bolečin ne tščenja v želodcu, odkar rabimo Pellerjeve odvajalne rabarbara-kroglice z znamko »Elsa kroglice«. Po izkušnji Vas svetujemo, da jih poskusite; one odpravijo zapenčenost in pospešujejo prebavo. 6 škatel franko 4 krone. Izdelovatelj: suho lekarnar F. V. Peller, v Štubici, Elsa-trg št. 964 (Hrvaško).

del o Indiji, posebno o Ceylonu. — Predno je odšel iz Gorice, se je domislil knjižnice Narodne Prosvete, kateri je daroval množico ruskih, maloruskih in srbskih knjig.

V Gorici je zapustil soprogo, rojeno Benečanko, kateri izražamo globoko sožalje. On pa naj mirno počiva v dragi mu zemlji ruski!

Ljubljanski igralci odidejo iz Gorice v Celovec. Jutri v petek 26. aprila 21. vrši gostovanje naših igralcev v Celovcu v hotelu »Trabesinger«. V soboto 27. v nedeljo 28. in v torek 30. aprila gostujejo v Mariboru z igrami: »Reka«, »Nebesa na zemlji« in »Tekma«. V soboto 4. v nedeljo 5. in torek 7. aprila gostujejo v Celju z igrami: »Reka«, »Gardist« in »Tekma«.

Zelimo obilo uspeha.

Imenovanja. — Za definitivnega namestništvenga konicista je imenovan Anton Mrakovčič v Pazinu, za provizoričnega nam. konicista grof Karol Attemspetzstein v Gradišču ob Soti.

Hrvatje in dr. Šusteršič. — Sedaj ga imajo. Praviš, so bili tako zaljubljeni v živnega dr. Šusteršiča, da niso vedeli drugega nego ob vsaki priliki poveljevat Njega. Pomenjal jim je roko in obljubljaj pomoč, sedaj pa imajo od njega — jigo! Zlindra je Zlindra in Šusteršičeva Zlindra ne more pomagati Hrvatom. Dalmatinski poslanci čutijo najboljše gorje, katero sta razsula nad Hrvatsko Cuvaj in Khuen. Zato so v parlamentu za najenergičnejši nastop proti vladi. V nevoljo Šusteršiča so izposlovali debato k Stürckhovemu govoru. Podane so bile izjave polne obsodbe absolutizma na Hrvaškem. Šusteršič tega že ni hotel, marveč interpelacija sama naj bi zažigala in Stürckhov odgovor. Cuvaj komisari dalje, ogroženje raste in umevno razpoloženje dalmatinskih poslancev ni tako, da bi mogli molčati in gledati, kako se kratijo Hrvatim ustavne pravice. Uprli so se Šusteršiču končno pravaši v njegovem klubu. Huda debata je bila in končno se je sklenilo, da daje klub dalmatinskim pravašem pristoječo gledé nadaljnjega postopanja v parlamentu, v Šusteršičevem klubu je sedaj tako: da morajo slov. klerikalci lepo mirno sedeti v zbornici, pravaši pa lahko razbijajo in delajo obstrukcijo. Tako je danes razklan na dvoje Šusteršičev klub. Če imajo pravaši kaj časti v sebi in res goriijo za svoje trpeče brate, potem morajo obrniti trbel lepemu klubu! — Strah pred obstrukcijo je kaj čuden. Klerikalci govorijo o posledicah obstrukcije, ki bi koristila Madjarom. Vlada se je bala jugoslovanskega energičnega nastopa v parlamentu in če bi se bil pojavil tak solidaren nastop, bi bila vlada v skripici, dogovarjala bi se in naravno bi se izvršil pritisk na »boljšo« polovico in na one, ki so postavili kraljevega komisarja. Saj je bil na Dunaju podpisan dekret! Vsekakor je bil na mestu odločen nastop jugoslovanske delegacije. Kot en mož so imeli nastopiti skupno, zahtevati odpravo komisariata in če se to ne zgodi, naj sledi, kar ima slediti. Krvavo užaljena jugoslovanska duša ne more prenašati mirno tako kričeti krivic, kakor so zadane Hrvatski. Solidaren energičen nastop bi bil imponiral na najvišjih mestih in ker je vladi ležeče na tem, da funkcionira državni zbor, bi se bilo zgodilo prav lahko, da bi bil že odfrčal kraljevi komisar. Ali Šusteršič je porabil tudi to priliko zase. Bogato bo še plačan za to izdajstvo nad brati Hrvati!

Redni občni zbor »Narodne Prosvete« se bo vršil v soboto 27. t. m. ob 8. zvečer v hotelu »pri zlatem jelenu«.

Občinske volitve v Trzinu so skončale s strahovitim porazom laške liberalne stranke. V tretjem razredu je dosegla stranka županja dr. Rebuta 341—345 glasov, liberalci pa 31—42! V drugem in prvem razredu jih ni bilo več blizu. Tako žalostno je končal njihov »boj za laško Trzin«!

Nekaj potrebnega. Velika je napram našim umetnikom nevhvaležnost in brezbriznost. Enaka usoda, kako druge, je zadel tudi mladega umetnika Veselyja, ki je v Trstu na svoje lastne stroške in z veliko požrtvovalnostjo otvoril razstavo v »Salon d'arte, Piazza Goldoni 6. Kakor so mu k temu koraku svetovali razni gospodje, tako se sedaj ne menijo za razstavo in jo ignorirajo. Razstava je odprta že blizu 14 dni, a do sedaj si je ni ogledalo niti 100 oseb; omenim naj mimogrede, da so bili to večinoma Italijani. Odkod tolika

nemarnost? Razstava sama na sebi je na splošno jako dobra. Razstavili so svoje stvari: g. Zajec, g. Vesely, g. Blažek, g. prof. Šantel, g. ca H. Šantel, g. a Ruža Šantel in še par drugih umetnikov. Omeniti hočem v par besedah na kratko njihove izdelke. Predvsem vzbudijo naše zanimanje plastična dela g. Zajca. On nam je ustvaril že mnogo lepega in umetniškega, kar ob tej priliki še izkaza mojstra prve vrste. Njegovo glavno delo: »altar«, je res umetniško in velikansko izdelano, kakor tudi njegove manjše stvari, n. pr. »Ribiči«, krasen umotvor po siluetti in kompoziciji, njegovo »Ljubavno pismo« in njegov »Vodnjak« zaslužijo popolnoma naše priznanje. — G. Vesely nam je ustvaril krasen umotvor v sliki »Most v Pragi«, ki je nekaj dovršenega po izražanju luči. Tudi njegova grafična dela so zelo lepa, v barvi posebno lep je pa njegov »Portret«. — G. Blažek ima krasno perorisbo: »Njegova gospa«. — G. ca H. Šantel nam nudi res umetniške študije o otrocih; posebno naj še omenim št. 122., g. Šantel je pa še precej dober v lesorezju. — Poleg krasnih fotografij ing. Klima je zastopana na razstavi še umetniška obrt, kar moramo le odobravati, ako pomislimo, kakšne neokusne stvari vidi človek po naših salonih. Tvrda Rydl e Thom je poslala iz Prage mnogo umetniških drobnarij in sicer po zelo nizkih cenah, a Slovenci severja tudi za to nimajo pravega zanimanja. Krasna umetniško obrtna dela je razstavila tudi g. a Ruža Šantel. — Kakor vidimo, se je g. Vesely res potrudil, da bi razstava, kolikor mogoče več nudila. Slovenci, ki so v Trstu in ki prihajajo v Trst, pa naj pridno obiskujejo to razstavo in tako gmotno podpirajo mladega požrtvovalnega umetnika, ki ima velike stroške! Opozarjamo na to goriške Slovence V. C.

Zborovanje »Goriškega učiteljskega društva« se bo vršilo dne 2. maja 1912. v Gorici v kavarni »Central« ob 10. uri dopoldne. Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. »Učiteljsko gospodarsko vprašanje«, predava tov. Fr. Mermolja. 3. »Okrožnica o zadnji strelnih vaj«, predava tov. Reja. 4. Predlogi.

Aeroplani tipa Rusjana je poslal iz Zagreba v Beligrad znani sportsman Merčep, ki je tip izpopolnil. Doslej so poslani 3 aeroplani, katere bo rabila srbska vojna uprava. Tako ostane v aviatiki ohranjeno ime našega nesrečnega rojaka.

Križe z godbo in uro je prodajal po Št. Andrežu neki agent. Prišel je v hišo, v kateri je bil pred 18 meseci. Gospodar, ki mu je dal takrat 2 K za neko naročilo pa ni nič dobil, ga je prijel in mu vzel križ z godbo in uro in mu ni hotel dati nazaj. Agent je zahteval križ nazaj, ali oni mož je rekel, da gre po policaja. To je pa tistega agenta tako prestrašilo, da je vse skupaj pustil ter še prosil, da ni treba nobenemu nič povedati. Pa so čudni ljudje po deželi, ki kupujejo razne nepotrebne reči za silo drago ceno!

Drzna tatvina. — Dne 23. t. m. po noči sta izginila iz hleva Antona Racmana iz Gročane v Koperskem okraju dva konja. Mož je, opazivši to, takoj prijavil županstvu v Klanec, koje je naznanilo najbližjemu orožniškemu postajnemu vodstvu. Sam se je pa napotil za izgubljenima konjema proti Gorici. Dne 25. t. m. zjutraj sta konja sama primahala v Št. Andrež ter se pasla ob cesti, kot bi bila že stara znanca v tej vasi. Nek mož ju opazi, povprašuje po gospodarju, a zaman, nikogar ni bilo, ki bi rekel konja sta moja. Slučaj je hotel, da je med tem došel skoz vas orožnik — kateremu se je takoj prijavilo, da sta tu na česti dva konja brez gospodarja. Orožniku je ravno ta prijava dobro došla, kajti našel je, kar je iskal. Konja je izročil županstvu, sam pa je šel poročat v Gorico o najdenih konjih. Črez dve uri je že prišel v spremstvu orožnika lastnik konj obiskat svoja pobegla (?) mu konjička. — Sumi se, da so tatvino izvršili cigani in ko so zavohali, da so jim za petami, pustili so konja svoji usodi. Konja sta vredna 500—600 K.

Oskrunevalci grobov v Trstu in drugje zločinci so stali pred sodnijo v Trstu: E. Quareglia, ki je nekoga ranil s strelom ter se pravihval s prostitucijo, I. Casa, ki je nevarno grozil in prisilil neko žensko, da se je udala prostituciji in je on živel od nje, potem Fr. Amy, J. Scabar, R. Bevilacqua in M. Demarchi, ki so vlo-

mili v grobnice rodbine Tonellove. Obsojeni so: Casa na 1 mesec, Amy na 4, drugi 3 svak na 3 mesece, Quareglia pa pride pred novo razpravo.

Okradla sta cerkev v Slorencu pri Flumičelu A. Soban in A. Sturli v noči od 23.—24. febr. t. l. Obsojena sta vsak na 13 mesecev težke ječe.

Spilonaže je osumljen neli. Friderik Steiner iz Gradca. Včeraj so ga pripeljali iz Krmina v tukajšnje zapore.

Fantje iz Bukovce priredijo v nedeljo, dne 28. t. m. javni ples v Bukovici na dvorišču g. Jož. Kebra. Svira godba iz Prvačine.

Sokolski vestnik.

Poziv vsem sokolskim društvom za Praško razstavo. — S. S. Z. se udeleži letos sokoške razstave v Pragi in prosi, da se ji vpošlje vse važnejše sokolske spomine, kakor društvene slike (fotografije domov, telovadnic, članov in telovadcev z raznih prilik) razglednice, lepša veselilna vabila, brošure, ki so jih izdala posamezna društva, zletne odznake i. dr. Omenjene predmete je vposlati čimprej na naslov: Slovenska Sokolska Zveza (razstavní oddetek) v Ljubljani (Narodni dom).

S. S. Z. se zanaša na sokoško točnost. Razstavní oddetek bo skrbel, da se vse razstavne predmete vrne nepokvarjene.

Bratje vaditelji! — V nedeljo dne 28. t. m. se bo vršila od 9.—12. ure dopoldne v telovadnici »Sokola« v Gorici vadba ljubljanskih prostih vaj. — To naznanilo smatrajte za vabilo s pozivom, da se vsi udeležite te vadbe. Na zdar! — Vaditeljski zbor GŠ. S. Z.

Bratje Sokoli! — Pozivljamo vse brate, ki se udeleže zleta v Pragi, da se prijavijo najkasneje do 10. majnika t. l. pri načelniku br. Lud. Kranjcu, ki daje tudi vse potrebne informacije. — Vsak udeleženec mora založiti ob prijavi znesek 7 K za zletno legitimacijo. Na zdar! — Odbor »Sokola« v Gorici.

Telovadno društvo »Sokol« v Selu in bralno društvo priredita koncem meseca maja ali začetkom junija skupno veselico. Igrati bodo igre: Dva Pavla in G. Čapek. Natančen vpored in dan se objavi pravočasno. Prosi se bratska društva, da se ozirajo na to prireditve ter ne prirejajo ob istem času veselice. Bralno društvo bo praznovalo svojo 30 letnico.

Zveza narodnih društev.

Veliki Dol. — Tukajšnje kmetsko izobraževalno društvo »Veliki Dol« priredi dne 5. maja t. l. po popoldanski službi božji društveno veselico. Ob tej priliki se bode nabiralo nove člane. Vstopnina v društvo je 2 K, ples za društvenike brezplačen. Ker je društvo mlado in potrebuje gmotnih sredstev, se zanaša na radodarnost narodnih sornišljenikov. Vstopnino v društvo sprejema blagajnik v dvorišču g. A. Živca, 4, kjer se bode vršila veselica. — Odbor.

Trgovsko-obrtne in gospodarske vesti.

Društvo krojačev v Gorici. — Ustanovilo se je društvo krojačev v Gorici. Predsednik je E. Zanitzer, podpredsednik Anton Krušič; v odboru so potem še Iv. Gappon, Anton Furlani, Anton Jarc, Anton Silič, Fran Simčič in E. Zocou. Namestniki: Anton pl. Comelli, M. Kühle, Jos. Trevisan.

Goriška kolesarska zveza.

Kolesarsko društvo »Gorica« opozarja, gg. člane na svoj XVII. redni občni zbor, ki se vrši v soboto dne 27. aprila t. l. ob 8 in pol uri zvečer pri Zlatem jelenu. Ako občni zbor ne bi bil sklepčen ob določenem času z eno tretjino rednih domačih udov, se vrši isti pol ure pozneje z istim dnevnim redom, ki je sklepčen brez ozira na število navzočih udov: Gg. člani so naprošeni, da se istega gotovo in polnoštevilno udeleže. Zdravo! — Odbor.

Odbor kolesarskega društva »Gorica« bode imel v soboto 27. t. m. ob 8. uri svojo zadnjo sejo. — Gg. odborniki, kakor tudi pregledovalca računov so naprošeni, da se iste gotovo udeleže. Zdravo! — Tajnik.

Kolesarsko društvo »Danica« naznaja gg. članom, da se bo izlet v Italijo gotovo vršil v nedeljo 28. t. m. ako bode lepe vreme. Odhod z državno železnico ob 6. uri zjutraj do Sv. Lucije, potem s kolesi skozi Tolmin, Kobarid, Robič v Italijo. Tam pa po Benečiji, Cedad in nazaj skozi Krmin.

Politični pregled.

Poslanska zbornica je končala prvo čitanje službene pragmatike. Izvolila je 52 članski vodnogospodarski odsek, ki se bo bavil z gališkimi vodnimi cestami. Dr. Baljak, Dalmatinec, je imel 23. govoriti v generalni debati ali beseda mu je bila odzveta, ker že po 6. govornikih je bila zaključena debata. Biankini se je pritožil radi tega nasilja, Baljak bi bil naglasil zahteve Dalm. kluba. — **Proračunski odsek** je sklenil z 23 proti 18 glasovom predlogo o italijanski fakulteti odkazati posebnemu pododseku v nadaljno razpravo. Kdo ve, ali še pride iz tega pododseka?

Delegacije se sestanejo v torek 30. t. m.

Občinske volitve na Dunaju so priče včeraj. Volil je IV. razred. Doslej so imeli v tem razredu kršč. socialci 14 mandator, soc. demokratje 7. Včerašnji rezultat je tak-le. Izvoljeni 4 kršč. socialci, 6 socialistnih demokratov, ožjih volitev 11. Ta dan že je prinesel poraz kršč. socialcem. Pri ožjih volitvah utegnejo dobiti kršč. socialci 2 ali 3 mandate! Krščanskim socialcem slava na Dunaju gre h koncu.

Vojna med Turčijo in Italijo.

Razne vesti.

»N. W. Journal« ostro napada vele-sile, zakaj da gledajo mirno početje Italijanov v Egejskem morju, ki ogroža trgovino in promet. — Italijani so zasedli turški otok Stampolja, ki ima varna pristanišča. — Italijansko brodogje je po zadnjih poročilih izginilo iz Egejskega morja. — Govori se o novem italijanskem izkrca-nju v Tripolitaniji, zadeli so na Arabce, ki so preprečili prodiranje. — Rusija se baje zavzema, naj velesile priznajo aneksijo Tripolitanije.

Razne vesti.

Živnostenska banka podružnica v Trstu otvori s 1. majem ekspozituro v Gradežu.

V Franc-Josipovi luki v Trstu se odda naprava 9 obračalnic za vagonne v premeru 6,5 m. Dobava teh obračalnic se odda očitnim potom proti enotnim cenam. Podrobni podatki so objavljeni v listu »Osservatore Triestino« od 25. aprila 1912.

Dalje na 4. strani.

Proda se lep, velik pes čuvaj

Naslov pove upravništvo.

Proda se stavbišče

na jako lepi legi v bližini državne železnice v Gorici.

Isto je pripravno za kakoršnokoli rabo.

Natančneje se izve v upravništvu.

E 1098/12.

Dražbeni oklic.

Dne 29. aprila 1912 ob 9. uri predp. se bode vršila v trgovini jestvin Corso Giuseppe Verdi št. 32 prodaja blaga (jestvine, delikatese, vina itd.)

Blago ki je prodati na dražbi cenjeno je na okoli K 16.000.—

Od c. kr. okrajne sodnije v Gorici odd. III. dne 17. aprila 1912.

Dr. Jerousek.

Zločin v lčih. — Na obrežju v lčih so potegnili iz morja truplo neznanca, ki je bilo silno razmesarjeno. Bil je moški. Imel je na glavi sledove silnih udarcev, večkrat prebito lobanjo in odrezani oboji in nogi. Truplo je bilo že precej nagrnito in je že del časa ležalo v vodi. V žepu utopljenca so našli denarnico, v kateri je bilo nekaj drobca, žepno uro in veržico. Dolgo niso mogli dognati, kdo je ponesrečenec. Potem pa se je zglasila na policiji na Reki žena nekega plavalnega mojstra Ivana Kosa, in naznanila, da je del časa pogreša svojega moža. Ko so ji pokazali denarnico, uro in veržico, ki so jo dobili pri truplu v lčih je spoznala žena te stvari kot last svojega moža. Izvršil se je maščevalni zločin. Kdo je storilec še ne vedo.

Velikanska nesreča na morju.

Se nekaj podatkov:
Bolazen velikih londonskih zavarovalnic, da so se s »Titanic« potopili tudi trije kolierji biserov, ki so jih lastniki zavarovali za tri milione mark, se je izkazala kot neupravičena, ker so bili potniki, ki so imeli dragocenosti s seboj, rešeni ter so bisere vzeli s seboj.
Rešeni medkrovni potniki »Titanica« pripovedujejo, da je med njimi vladala grozna panika, ko se je zgodila katastrofa. Moški so drli brezobzirno k čolnom, kljub temu da so jih skušali zadrževati častniki. Vsekakor pa se je začelo na rešitev teh potnikov šele takrat misliti, ko je že kakih 18 čolnov odplovalo od ladje. Ko so spustili zadnje čolne v vodo, je stalo na stolice žensk in otrok na rovu ladje. Samo nekateri so imeli rešilne pasove, katerih pa je bilo tudi premalo na razpolago.
Neki rešeni kurjač »Titanica«, ki leži z zlomljeno roko v bolnišnici v New Yorku, pripoveduje, da je bilo na vožnji »Titanica« izdano povelje, naj se razvija kolikor mogoče veliko pare. Na prvi vožnji »Titanica« se je hotelo prekositi vse rekorde.

Vsa poročila se strinjajo, da je bila usodna noč »Titanica« izredno jasna, morje pa gladko kot zrcalo. Noč je bila tako svetla, da niso rabili niti reflektorjev, kljub temu, da so vedeli, da so v bližini velikanskih ledenikov. Potnikom so pred odhodom »Titanica« obljubili, da »Titanica« ne bo vozil hitreje kot navadno vozijo take ladje, in ko so potniki predsednika družbe opozarjali, naj z ozirom na ledenike parnik vozi počasneje, je odgovoril: »Nasprotno, mi vozimo hitreje kot smo doslej«.

Znano je, da so mnogi pisatelji napisali v svoji fantaziji stvari, ki so se čez dolgo vrsto let skoro popolnoma uresničile. Naravnost izreden pa je slučaj, da je že pred 14 leti ameriški pisatelj Morgan Robertson v romanu »Futility« opisal z naravnost presenetljivimi podrobnostmi potop velikanske ladje, ki jo bodo zgradili. Parnik, ki ga opisuje v omenjenem romanu pisatelj, je največji, kar so jih kdaj zgradili, se sploh ne more potopiti in nosi ime »Titan«. Svojo prvo vožnjo nastopi z 2000 potniki meseca aprila zadene pa na ledenik ter se prične v teku petih sekund potapljati. Velikan 45.000 ton se potopi v megli z vsemi potniki.

Kot neposredni krivec se pokaže vedno pri vseh izpovedih predsednik družbe Ismay, ki se je peljal na parniku, in je kapitan, in častniki naravnost tiraniziral in jih motil v prostem izvrševanju njihovih dolžnosti. Ismay se je rešil, kakor trdi, ko so bile že vse ženske in otroci na varnem, kar pa seveda ni res. Zagovarja družbo, da je za rešitev potnikov bilo povsem zadostno preskrbljeno, in da se je povsem zadostilo pomorskemu pravu, s tem, da so bile rešene vse ženske in otroci. Toda glasovi izpovedi raznih prič tudi ta zagovor ne drži, prvič, ker se niso rešile vse ženske in otroci, in drugič, ker bi se bilo rešilo lahko še najmanj polovico potnikov, če bi bilo le nekoliko bolje preskrbljeno za eventualno katastrofo. Toda družba in predsednik Ismay so bili mnenja, da se »Titanica« sploh ne more nič zgoditi. Ismay se je hotel po prvem zaslišanju odpeljati na Angleško, toda preiskovalna komisija mu je na lep način sporočila, naj ostane v Ameriki, in mora biti na razpolago preiskovalni komisiji, dokler ne zasliši vseh udeležencev, Hote ali nehoti

mora Ismay čakati, bržkone na svojo obsodbo.

Priskovalna komisija se je preselila iz New Jorka v Washington. Poklicali so k zaslišanju še enkrat predsednika Ismayja, vse častnike »Titanica« in vse podanike ameriške. Kakor se razvidi, je moštvu ponesrečenega »Titanica« došlo skrivno povelje, da kolikor mogoče zamolče. Častniki so bili obveščeni baje 15 minut pred katastrofo, da se parnik bliža veliki ledeni gori. Obvestil jih je baje službujoči mornar na opazovalnici na jaboru.

Tudi to je zvedel pravočasno kapitan Smith in Ismay, vendar se ni nič ukrenilo.

Boj proti tuberkulozi.

Prejšnji teden je imelo kranjsko deželno pomožno društvo za bolne na pljučih svoj 9. redni občni zbor. Na zboru je imel glavni društveni tajnik gospod dr. Demeter Bleiweis zanimivo predavanje o boju proti tuberkulozi, iz katerega posnemamo:

Dasi je resnično, da bi rabili v Avstriji več zdravilišč za bolne na pljučih, kakor jih imamo, vendar se je na drugi strani izkazalo, da zdravilišča z ozirom na boj proti tuberkulozi kot ljudski bolezniki še davno ne store tistega, kar smo začetoma pričakovali. V zdraviliščih se pač ozdravijo začetni štadiji pljučne tuberkuloze ali pa se bolniki okrepe za daljšo dobo v toliko, da lahko delajo, ampak na tuberkulozo kot ljudsko bolezen so ostala zdravilišča skoro brez vpliva. Nasprotno je ravno v državah, ki so doslej posvečale svojo pozornost v boju proti tuberkulozi edinole zdraviliščem, kakor na primer v Nemčiji, prodrlo prepričanje, da se mora preložiti glavno torišče boja proti tuberkulozi v družine, torej v socialno obrambno delo proti tuberkulozi.

Na polju socialnega obrambnega dela proti tuberkulozi pa je ena najvažnejših točk higijenična vzgoja otrok in pa stanovanjska oskrba. Tuberkuloza se prenaša z enega družinskega člana na drugega, zlasti se polagoma razteza od bolnih staršev na otroke. Vzrok je v prvi vrsti tesno skupno bivanje v nehygieničnih prenapolnjenih stanovanjih, kar ustvarja neprestano možnost za nalezljivost.

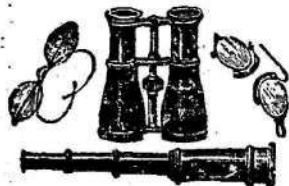
Žal, da društvo na tem polju ni moglo doseči zadovoljivega uspeha, ker je v Ljubljani veliko pomanjkanje prostornih in s higijeničnimi zahtevami se popolnoma vjemajočih stanovanj, ki bi se oddajala za primerno ceno. In vendar bi bilo za družine s tuberkuloznimi družinskimi člani neobhodno potrebna toliko prostorna stanovanja, da bi se bolniki uspešno ločili od zdravih oseb, zlasti od otrok. Zategadelj je nad vse nujna higijenična rešitev stanovanjskega vprašanja v Ljubljani. Treba bi bilo ustanoviti mestni stanovanjski urad. Zlasti naj bi se podpirala zgradba zračnih in prostornih delavskih hiš na krajih z zdravim lego, naprimer v obližju mesta.

Nad vse potrebna bi bila ustanovitev otroškega zavetišča, ki naj bi sprejemalo in oskrbovalo zdrave otroke iz tuberkulozno ogroženih rodbin. Zakaj izkazalo se je, da v družinah s tuberkuloznimi člani polagoma vsi otroci obče za tuberkulozo. Vsi ti otroci bi se dali rešiti, ako bi jih pravočasno spravili v zdravno okolico in jih odtegnili možnosti infekcije. Žal, da sredstva ljubljanskega pomožnega društva ne zadostujejo za zgradbo lastnega doma, zategadelj se je moralo društvo zadovoljiti s tem, da je oddajalo take otroke v druge zavode.

Ta izvajanja so jako zanimiva, ker nam kažejo, da se bo bojeval boj proti ljudski morilki tuberkulozi uspešno samo tedaj, kadar se ustvarijo med ljudstvom poštene življenjske razmere. Tuberkuloza razsaja najhujše med proletariatom. Organizem proletarca mora oslabeti, ako njega telo ne dobi dovolj hrane in dovolj zraka. Ob današnji neznosni dragini, ki je s'abo plačan proletarec ne more zmagovati, ob današnji naraščajoči stanovanjski mizeriji, ki proletarcu zapira bivanje v higijeničnih stanovanjih, ni čudno, ako ta strašna morilka pobira toliko žrtev med izkoriščanimi sloji. Boj proti dragini življenja in stanovanj, boj za boljše plače, boj za krajši delovni čas, ki bo proletarcu omogočil do-

volj oddiha po napornem delu — skratka, boj proletariata za poštene, človeške življenjske razmere je obenem tudi najuspešnejši boj proti tuberkulozi. »Zarja.«

Jakob Šuligoj, c. kr. državnih železnic
Gorica, Gosposka ulica št. 25

priporoča svoj na novo urejen oddelk optičnih predmetov kakor:

toplomerov zrakomerov, hygrometrov in daljnogledov.
Vse po najnižjih cenah.

Jos. Dekleva — Gorica

ulica Municipio št. 1

Priporoča svojo bogato založeno zalogo vsakovrstnih strojev ter dvokoles iz prvih svetovnoznanih tovarn. Prodajam tudi dvokolesa brez zračnih črev — isto namdomestuje **Žično črevo** takozvana Stahldraht-Pneumatik. — Potemtakem odpade vsaka poprava na črevesu in tudi sesalka (Pumpa).

Pozor!

Cene brez konkurence!

Velika zaloga dvokoles, šivalnih in kmetijskih strojev, gramofonov, orkestrionov itd. Mehanična delavnica. Poliranje z električnim gonilno silo ter emajliranje dvokoles na plin. **Kolesarjem v korist!** Kdor hoče stan dvokolo obnoviti, naj ga takoj pošlje emajlirati stane K 6 -, v različnih barvah K 8 -.

Batje-l

Gorica

Stolna ulica 2-4

Prodaja tudi na obroke

Ceniki poštnine prosti.

Velika izbira že rabljenih dvokoles in vsakovrstnih strojev.

udlikovana pekarija in sladničarna

Karol Draščik

v Gorici na Koru v (lastni hiši)

zvršuje naročila vsakovrstnega tudi najmanjšega peciva, torte, kolače za birmanje in poroke, odlikovane velikonočne pince itd.

Prodaja različna fina vina in likor na drobno ali v originalnih butelkah. Priporoča se slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila ter obljublja solidno postrežbo po jako zmernih cenah.

Kako se obranimo želodčnih bolečin?!

Takim boleznim, na katerih trpi dandanašnje človeštvo, se pride uspešno v okom ter se jim more energično nasprotovati s tem, da se pravočasno uporablja

Dr. Engel-nov nektar.

Kajti

močan želodec in dobra prebava tvorijo temelj zdravega telesu. Kdor hoče svoje zdravje ohraniti tudi do starosti, naj uporablja po svojih izvirih na vsehah sloviti

Dr. Engel-nov nektar.

Ta pijača, ki je izdelana iz izvrstnih zeliščnih sokov in iz vina, vpliva valed svojega vestnega izdelovanja jako dobrodelno na prebavo liki želodčni liker, oziroma želodčno vino ter nima nikakih škodljivih posledic.

Zdravi ali bolni lahko uživajo ta nektar, brez da bi škodovali svojemu zdravju. Nektar vpliva pri pametni uporabi pospešujoč na prebavo in vzbudljivo na tvoritev sokov.

Zato se priporoča vžitek

Dr. Engel-novega nektarja

vsem, ki si hočejo ohraniti zdrav želodec.

Nektar je dobro sredstvo proti želodčnemu katarju, krču, bolečinam, težki prebavi ali zasliženju. Ravnotako ne dopusti nektar, da se dobi zaprtje ali stisko ali kolčni bolečine ali srčno utripanje, ohrani temveč dober sen in živahen tek, zadržuje torej nespečnost, duševno motenje, glavobol in nervozno utrujenost.

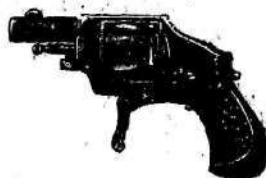
V širokih slojih ljudstva razširjen nektar vzdržuje veselost in veselje do življenja. Nektar se dobiva po 3 K in 4 K steklenica v lekarnah sledečih krajev: Gorica, Kormin, Gradišče, Romagn, Ajel, Campolongo, Ronke, Tržič, Ajdovščina, Gor. Idrija, Tolmin, Kanal, Videm, Palma, Červinjan, Ogled, Fiumičel, Gradoč, Sožana, Vipava, Postojna, Milj, Trst itd., kakor tudi v lekarnah v vseh večjih in manjših krajih Gorisko-Gradišanske in sosednih dežel. Tudi razpošiljajo lekarnarje v Gorici 3 ali več steklenic nektarja po originalnih cenah v vse kraje Avstro-Ogrske.

Svari se pred ponarejanjem!

Zahtevajte izrecno

Dr. Engel-nov nektar.

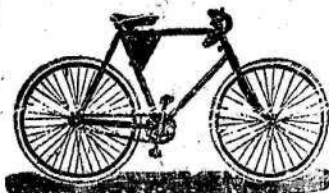
Moj nektar ni nobeno tajno sredstvo, njegove sestavine so: samos 200, vino malaga 200, vinski škrljaj 50, glicerina 100, črno vino 100, sok jerebika 100, črešnjev sok 200, brinje 30 in mnogo drugih zelišč. Te sestavine se pomešajo.

Kupujte samo dvokolesa „**Altena**“, ki so najboljši francoski sistem in najtrpežnejše vrste bodisi za navadno rabo ali za dirke.

Šivalni stroji **Original Victoria** so najpraktičnejši za vsako hišo. Isti služijo za vsakovrstno šivanje in šikanje (vezenje). Stroj leče brezšumno in je jako trpežen.

Puške, samokrese, slamoreznice in vse v to stroko spadajoče predmete se dobi po tovarniški ceni pri trdki.

Kerševani & Čuk

GORICA, na Stalnem trgu št. 9. GORICA.